

ปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

นายธ เนศรี กลิ่นมิ่ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-638-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16752452

PROBLEMS OF FINANCIAL AND ACCOUNTING PRACTICES IN SMALL
ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE
OF PHECHABUN PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

Mr. THANET KLINMING

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-638-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์
โดย นายธเนศร์ กลิ่นมิ่ง
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรินทรา วัชรสิงห์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

Santi Thongsumran

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

[Signature]

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

[Signature]

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรินทรา วัชรสิงห์)

[Signature]

..... กรรมการ
(อาจารย์ กอบกุล พลกษะวัน)

ธเนศร์ กลิ่นมิ่ง : ปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ (PROBLEMS OF FINANCIAL AND ACCOUNTING PRACTICES IN SMALL ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF PHETCHABUN PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ และ ผศ.วรินทร์า วัชรสิงห์, 369 หน้า. ISBN 974-584-638-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า

ปัญหาสำคัญต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีปัญหาด้านการเบิกเงิน คือ (1) ปัญหาเกี่ยวกับสำนักงานการประถมศึกษาเบิกเงินให้กับโรงเรียนล่าช้า (2) การกรอกรายการในใบเบิกเงินต่าง ๆ ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ปัญหาด้านการรับเงิน คือ (1) การรับเงินจากธนาคารล่าช้าไม่คล่องตัว (2) กระบวนการรับเงินไปรับเงินไม่ครบตามจำนวนที่ตั้งไว้ ปัญหาด้านการจ่ายเงิน คือ (1) โรงเรียนไม่จัดทำทะเบียนจ่ายบัตริเงินเดือน (2) โรงเรียนไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการจ่ายเงิน ปัญหาด้านการเก็บรักษาเงิน คือ (1) โรงเรียนไม่มีตู้นิรภัย (2) การเก็บเงินสดติดตัวไว้กับเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนและไม่มีการบันทึกเพื่อการเก็บรักษา ปัญหาด้านการนำส่งเงิน คือเจ้าหน้าที่การเงินไม่เข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำส่งเงินคืนคลังและไม่มีการจัดทำใบนำส่งเงิน ปัญหาด้านการทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงินและบัญชี คือ (1) การลงรายการในสมุดเงินสดและทะเบียนต่าง ๆ ไม่เป็นปัจจุบัน และมีการชุกชุมซ้ำซ้อน (2) มีการปิดบัญชีก่อนเวลา 15.30 น. (3) การรับเงินบริจาคไม่ออกใบเสร็จรับเงินและไม่นำลงบัญชีและทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ ปัญหาด้านการตรวจสอบและการรายงาน คือ (1) ผู้ตรวจสอบการเงินและบัญชีไม่ได้ตรวจสอบสม่ำเสมอ (2) การจัดทำรายงานไม่ถูกต้องและการจัดส่งรายงานล่าช้า และปัญหาทั่ว ๆ ไป คือ (1) ปัญหาไม่สามารถเลือกครูอาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี (2) ปัญหาผู้ปฏิบัติงานไม่มีเวลาเนื่องจากมีงานด้านการสอนและงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบ

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C541845 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION
KEY WORD: PROBLEMS PRACTICE / FINANCIAL AND ACCOUNTING / ELEMENTARY
SCHOOL

THANET KLINMING : PROBLEMS OF FINANCIAL AND ACCOUNTING PRACTICES
IN SMALL ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE
OF PHETCHABUN PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. UTHAI BOONPRASERT, Ph.D. ANS ASST. PROF. VARINTRA
VATCHARASINGH 369 pp. ISBN 974-584-638-4

This research was designed to study the problems of financial
and accounting practices in small elementary schools under the
jurisdiction of the office of Phetchabun Provincial Primary Education.

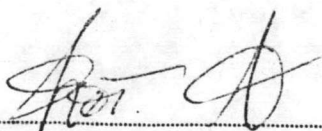
Research Findings :

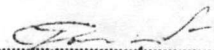
Problems of financial and accounting practices in small elementary
schools were as follows : problems on tranfering money : (1) the delay of
tranfering money from the office of District Primary Education to schools,
(2) froms for withdrawing money were not correct or complete : on
receiving money : (1) the process of receiving money from banks was
inconvenient, (2) absent of some members of financial committee on
receiving momey procedure; on payment : (1) schools did not have the
payment records, (2) schools did not fulfil the steps required for payment;
on keeping money : (1) there is no sefety-boxes at schools, (2) money
was kept by the school financial personnels without any record, on sending
money, financial personnels did not understand the step for sending money?
back to the financial offices; on recording financial and accounting
practices : (1) financial and accounting practices were not up to date,
(2) some schools closed accounts before 03.30 P.M., (3) money donated was
done without issuing and making record in the non-government buddget
accounts; on auditing and reproting : (1) financial auditors did not audit
accounts as scheduled, (2) financial reported late and incorrect and
problems on general items; (1) difficulties in selecting qualified
financial and account personnels, (2) financial personnels beared havey
load on both financial job and teaching.

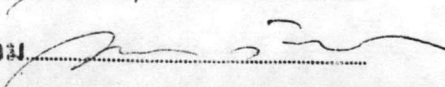
ภาควิชา..... บริหารการศึกษา.....

สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2537.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเนื่องจากได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรินทร์า วัชรสิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และแก้ไข ข้อบกพร่อง ตลอดจนให้ความสนใจติดตามความก้าวหน้าในการทำวิจัยอยู่เสมอ รวมทั้งผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ และอาจารย์ กอบกุล พฤกษ์วัน ที่กรุณาเป็นประธาน และ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่การเงินโรงเรียนประถมศึกษา เจ้าหน้าที่การเงิน และบัญชีของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบภายในสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย รวมทั้งคุณพิบูลขวัญ ขวัญเมือง ที่ให้ ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา หากงานวิจัยนี้มีคุณประโยชน์ ขอมอบความดีนี้ เป็นเครื่องบูชาพระคุณแต่คุณพ่อและคุณแม่ ที่ให้การศึกษากับผู้วิจัยมาโดยตลอด

ธเนศร์ กลิ่นมิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ของการวิจัย.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
การนำเสนอรายงานการวิจัย.....	8
2. หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความหมายและความสำคัญของงานการเงินและบัญชีของโรงเรียน.....	10
ขอบข่ายของงานการเงินและบัญชีของโรงเรียน.....	12
หลักปฏิบัติเกี่ยวกับงานการเงินและบัญชีของโรงเรียน.....	21
การเบิกเงิน.....	21
การรับเงิน.....	34
การจ่ายเงิน.....	46
การเก็บรักษาเงิน.....	56
การนำส่งเงิน.....	62

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
การทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงินและบัญชี.....	64
การตรวจสอบและการรายงาน.....	85
ปัญหาในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียน.....	97
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	102
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	115
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	115
การดำเนินการวิจัย.....	115
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	115
ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานจริงในขั้นต้น.....	116
กำหนดกรอบการของแนวความคิดในการวิจัย.....	116
การสร้างเครื่องมือ.....	116
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	118
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	119
4. ปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของ	
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก.....	120
การเบิกเงิน.....	120
การรับเงินงบประมาณ.....	133
การจ่ายเงินงบประมาณ.....	142
การเก็บรักษาเงินงบประมาณ.....	154
การนำส่งเงินงบประมาณ.....	157
การจัดทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงินและบัญชีประเภทเงินงบประมาณ... ..	158

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
การตรวจสอบและการรายงาน.....	169
การรับเงินนอกงบประมาณ.....	177
การทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงินและบัญชีเงินนอกงบประมาณ.....	178
การเก็บรักษาเงินนอกงบประมาณ.....	188
การใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณ.....	195
การตรวจสอบและการรายงานเงินนอกงบประมาณ.....	203
เงินรายได้แผ่นดิน.....	206
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	222
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	222
สรุปผลการวิจัย.....	222
อภิปรายผลการวิจัย.....	226
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้.....	241
รายการอ้างอิง.....	247
ภาคผนวก.....	252
ประวัติผู้เขียน.....	369

สารบัญญัตราจ

ตาราง		หน้า
1.	แสดงวงเงินสำรองจ่ายและวงเงินฝากธนาคารของสถานศึกษา.....	58
2.	แสดงขั้นตอนการเบิกจ่ายและการบันทึกรายการ.....	76
3.	แสดงเรื่องที่ตรวจสอบและรายการตรวจสอบ.....	92
4.	แสดงการเบิกเงินงบประมาณตามที่โรงเรียนได้ปฏิบัติจริง.....	120
5.	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการเบิกเงินหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำ.....	122
6.	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการเบิกเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ.....	124
7.	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการเบิกเงินค่าวัสดุ.....	126
8.	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการเบิกเงินค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์.....	127
9.	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล.....	129
10.	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการเบิกเงินงบประมาณของโรงเรียน.....	131
11.	แสดงปัญหาสำคัญทั่วไปในด้านการเบิกเงินของโรงเรียน.....	132
12.	แสดงการรับเงินงบประมาณตามที่โรงเรียนได้ปฏิบัติจริง.....	133
13.	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการรับเงินเดือนและค่าจ้างประจำ.....	135
14.	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการรับเงินงบประมาณของโรงเรียน.....	140
15.	แสดงปัญหาสำคัญทั่วไปในด้านการรับเงินงบประมาณของโรงเรียน.....	141
16.	แสดงการจ่ายเงินงบประมาณตามที่โรงเรียนได้ปฏิบัติจริง.....	142
17.	แสดงวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินเดือนครูอาจารย์และค่าจ้างลูกจ้างประจำ....	143
18.	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินเดือนครูอาจารย์และลูกจ้างประจำ.....	145
19.	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าวัสดุ.....	148
20.	แสดงการจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการช่วยเหลือบุตร.....	151
21.	แสดงปัญหาทั่วไปในด้านการจ่ายเงินงบประมาณของโรงเรียน.....	153

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
22. แสดงการเก็บรักษาเงินงบประมาณ.....	154
23. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงินงบประมาณของโรงเรียน.....	155
24. แสดงการมอบหมายและการแบ่งงานของบุคลากรของโรงเรียน ซึ่งต้องรับผิดชอบงานการรับเงินการจ่ายเงินและการลงบัญชี.....	158
25. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงิน และบัญชีเมื่อได้รับเงินงบประมาณ.....	160
26. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงิน และบัญชีเมื่อจ่ายเงินงบประมาณ.....	162
27. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงิน และบัญชีเมื่อมีการเปิดบัญชีเริ่มต้นปีงบประมาณ.....	164
28. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการปิดบัญชีของโรงเรียน.....	165
29. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงิน และบัญชีของโรงเรียน.....	166
30. แสดงปัญหาสำคัญทั่วไปในด้านการทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับ การเงินและบัญชีของโรงเรียน.....	167
31. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบของบุคคลภายในโรงเรียน.....	169
32. แสดงปัญหาการตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินและบัญชีจากบุคคลภายนอก.....	171
33. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำรายงานการเงินของโรงเรียน.....	174
34. แสดงปัญหาทั่วไปด้านการตรวจสอบและการรายงานของโรงเรียน.....	176
35. แสดงการรับเงินนอกงบประมาณตามที่โรงเรียนได้ปฏิบัติจริง.....	177

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
36. แสดงปัญหาเกี่ยวกับทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงินและบัญชี เมื่อมีการรับเงินโครงการอาหารกลางวัน.....	182
37. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงินและบัญชี เมื่อมีการขีมนเงินโครงการอาหารกลางวัน.....	183
38. แสดงปัญหาทั่วไปในด้านการทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับการเงินและบัญชี เงินนอกงบประมาณ.....	187
39. แสดงการเก็บรักษาเงินนอกงบประมาณ.....	188
40. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงินโครงการอาหารกลางวัน.....	191
41. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงินโครงการให้บริการสุขภาพนักเรียน.....	192
42. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรักษาเงินกองทุน เพื่อโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา.....	194
43. แสดงปัญหาทั่วไปในด้านการเก็บรักษาเงินนอกงบประมาณ.....	195
44. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินโครงการอาหารกลางวัน.....	197
45. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินโครงการให้บริการสุขภาพนักเรียน.....	199
46. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวัน ในโรงเรียนประถมศึกษา.....	201
47. แสดงปัญหาทั่วไปในด้านการใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณ.....	202
48. แสดงปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบจากบุคคลภายในโรงเรียน.....	204
49. แสดงปัญหาทั่วไปในอันดับต่าง ๆ ตามความเห็นของผู้บริหารโรงเรียน.....	219
50. แสดงปัญหาทั่วไปที่เป็นอันดับ 1-3 ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงาน การเงินในบัญชีของโรงเรียน.....	220

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

51. แสดงปัญหาทั่วไปที่เป็นอันดับ 4-5 ตามความเห็นของเจ้าหน้าที่หรือ ผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียน.....	221
52. แสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเงินที่เป็นเงินนอกระบบของโรงเรียนประถมศึกษา.....	273
53. แสดงสถานภาพของผู้บริหารโรงเรียน และสภาพทั่วไปของโรงเรียน.....	277
54. แสดงสถานภาพของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีของโรงเรียน.....	281
55. แสดงสถานภาพของเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ.....	283